

VERSLAG

Vergadering

Omgevingsbijeenkomst module 14 Uitdam

Aanwezig

Zie presentielijst (corsa)

Van

Angeline Blom

Datum vergadering

6 september 2016

Documentnummer

AMMD-001251

Registratienummer

16.0259867

1. Opening

Dhr. Luiten, onafhankelijk voorzitter, heet alle aanwezigen welkom en legt kort het programma van de avond uit. Dhr. Luiten is zelf eerder aanwezig geweest bij de werkateliers over Uitdam. De focus vanavond ligt op de tafelgesprekken. De Alliantie Markermeerdijken wil belanghebbenden zoveel mogelijk in staat stellen vragen te stellen over de voorgestelde ontwerpkeuze.

Namens de Alliantie zijn aanwezig: Wim Bovendeur, Ine Waterreus, Renie Hylkema, Ramona Smak, Bart Hooiveld, Alex Roos, Angeline Blom, Hester Faber, Marga van Beek, Marinus Aalberts, Marit Laane en Alex Zwart.

2. Presentatie Dhr. Bovendeur

Dhr. Bovendeur, lid Alliantiemanagementteam, geeft een algemene presentatie over de Alliantie, het proces en de geschiedenis van het project Markermeerdijken. De gepresenteerde tekeningen en het verslag van de omgevingsbijeenkomst zullen na circa 1 week beschikbaar zijn via www.markermeerdijken.nl. De Alliantie is met een grote bezetting aanwezig vanavond omdat zij belanghebbenden in staat wil stellen alle vragen te stellen en ruim de tijd te hebben om deze vragen te beantwoorden.

De aanleiding tot het oprichten van de Alliantie is de afkeuring van ruim 33 kilometer Markermeerdijken in 2006. De dijk is afgekeurd op verschillende faalmechanismen, waaronder binnen- en buitenwaartse stabiliteit, bekleding en hoogte. In de jaren 2008 – 2015 is er veel onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen waaronder Dijken op veen en Bewezen Sterkte. Eind 2015 is de Alliantie Markermeerdijken opgericht met als doel eind 2021 het sein dijk veilig te kunnen geven.

Er is gekozen voor een Alliantie vorm vanwege de complexiteit van het project. De krachten uit zowel publieke sector als de markt worden gebundeld en contractuele belemmeringen worden zo voorkomen. De Alliantie heeft als doel de wensen en eisen van alle belanghebbenden zo goed mogelijk in kaart te brengen en zo goed mogelijk een plaats te geven, want 'de dijk is van ons allemaal.'

De komende tijd komt de Alliantie langs bij de belanghebbenden van alle modules en in de loop van het jaar zal de Alliantie nogmaals terugkomen. In welke vorm dit gebeurt wordt nog bepaald. Begin 2017 worden de definitieve plannen ter inzage gelegd voor de formele inspraak. Na de zomer van 2017 wil de Alliantie starten met de uitvoering van de werkzaamheden.

3. Presentatie Dhr. Hooiveld

Dhr. Hooiveld geeft een toelichting op de totstandkoming van het ontwerp voor Uitdam, de voorgenomen ontwerpoplossing. Dhr. Hooiveld neemt het publiek eerst mee terug naar de belangrijkste elementen van deze module, namelijk de aanwezigheid van binnendijkse bebouwing,

ruimtebeleving op en van de dijk, aanwezige natuurwaarden en recreatiemogelijkheden. Deze elementen spelen allemaal een rol bij de uiteindelijke ontwerpkeuze.

Het Voorontwerp Projectplan (VOPP) dateert uit 2014 en is als vertrekpunt genomen bij de start van de Alliantie eind 2015. Uitdam is in 2014 gemarkeerd als bijzondere locatie. In het verleden zijn er diverse werkateliers georganiseerd om tot een betere oplossing te kunnen komen dan de forse buitenwaartse asverschuiving. De Alliantie neemt daarom het VOPP niet letterlijk over maar wil, rekening houdend met de wensen van de omgeving, tot een betere oplossing komen.

De ontwerpogave is geactualiseerd. Het VOPP is daarop kritisch beschouwd, bijgesteld en nader ingepast. De nieuwe normering is toegepast en Dijken op veen is geoperationaliseerd. Hieruit ontstond een ontwerp oplossing, de voorkeursoplossing. De Alliantie gaat nu deze ontwerp oplossing zo goed mogelijk inpassen in het landschap, waarbij op knelpuntlocaties nog naar optimalisaties gezocht wordt.

Het proces kent verschillende ontwerpfasen. Dhr. Hooiveld benadrukt dat dit proces van 'grof naar fijn' gaat. De Alliantie werkt nu toe naar het vergunning ontwerp. Samenhangend met het vergunning ontwerp wordt het maximale ruimtebeslag gereserveerd. Als het vergunning ontwerp ingediend is zal de Alliantie toewerken naar het definitieve ontwerp. Dan kijken we ook naar maatwerk oplossingen en welke maatregelen we moeten treffen op bijvoorbeeld de knelpuntlocaties. Het definitief ontwerp zal al een hogere mate van detail bevatten. Als laatste volgt het uitvoeringsontwerp, dit is het ontwerp waarmee daadwerkelijk aan de slag gegaan kan worden en dit zal vertaald moeten worden naar technische tekeningen geschikt voor de uitvoering van de werkzaamheden. De verschillende fasen doorlopen een iteratief proces. Continu zoekt de Alliantie naar de meest kansrijke generieke oplossing om vervolgens te bekijken hoe dit optimaal ingepast kan worden in de omgeving.

De afweging van de verschillende varianten wordt niet alleen gebaseerd op basis van techniek, de beste oplossing wordt gekozen op basis van meerdere criteria waaronder landschap, natuur, archeologie, cultuurhistorie, conditioneringen, het draagvlak van de omgeving, uitvoerbaarheid, beheer, onderhoud en kosten.

Voor module 14 (Uitdam) zijn twee realistische varianten geformuleerd:

- Buitenwaartse asverschuiving
- Constructieve versterking

Na afweging van de verschillende criteria is gekozen voor de buitenwaartse asverschuiving. De ontwerpen met verschillende dwarsprofielen op verschillende locaties worden getoond. Omdat deze profielen een verhoging van de dijk laten zien, laat Dhr. Hooiveld zien dat de hoogte beperkt kan worden door vier mogelijke varianten bij deze buitenwaartse versterking:

- Buitentalud verflauwen
- Buitentalud verflauwen met ruwe stenen
- Berm aanleggen
- Berm aanleggen met ruwe stenen

Het huidige ontwerp gaat uit van een verhoging van de dijk en dit komt voor de belanghebbenden als een verrassing. De combinatie van de Dijken op veen berekeningen, de nieuwe normering en de huidige status van de ontwerpen leiden tot een hoogtetekort. De nieuwe normering zorgt voor een hogere hydraulische belasting. In combinatie met een zakkende kruin gegeven de ontwerphorizon van 50 jaar ontstaat er een hoogtetekort. Gegeven dit hoogtetekort is alleen een constructieve versterking geen afdoende maatregel. Het hoogtetekort is wel te verminderen met maatregelen die aan de waterzijde van het talud getroffen kunnen worden. Dhr. Hooiveld geeft een toelichting op het verschil tussen aanleghoogte en ontwerp hoogte. De intentie van de Alliantie is om een geoptimaliseerde buitenwaartse versterking in de dorpskern te realiseren. De getoonde dwarsprofielen zijn al vrij ver geoptimaliseerd, zeker wat betreft binnenwaartse stabiliteit. De aansluiting op de aan de noordzijde gelegen module vraagt om een grotere asverschuiving, volgend uit de Dijken op veen berekeningen.

De presentatie roept vragen en opmerkingen op bij de belanghebbenden:

- *Over welke hoogte praten we?* Dhr. Hooiveld: er wordt gekeken naar het meest kritische gedeelte van de dijk waar het meest opgehoogd moet worden, dus het maximale scenario.

- Daar staat nu een bestaande hoogte van 3.40, een ontwerp hoogte van 3.90 en een aanleghoogte van 4.40. In de meest kritische situatie wordt de dijk met 1 meter opgehoogd.
- *Hoe lang duurt het tot de dijk zakt naar de ontwerphoogte?* Dhr. Hooiveld: in theorie 50 jaar.
 - *Hoe breed wordt het nieuwe talud?* Dhr. Hooiveld: Dit zal tijdens de tafelgesprekken, met de tekeningen op tafel, nader toegelicht worden.
 - *Belanghebbende: er is een brief van het HHNK waarin staat dat het VOPP niet meer als uitgangspunt gebruikt zou worden, dat is nu toch gebeurd.* De Alliantie is met het VOPP als uitgangspunt gestart. Inmiddels zijn de ontwerpen verder geoptimaliseerd.
 - *Belanghebbenden spreken wantrouwen uit richting de Alliantie. Belanghebbende: we hadden goede hoop dat er naar andere constructieve oplossingen gekeken zou worden. Niet alleen een damwand, ook drainage systemen en andere oplossingen waar eerder over gesproken is. Conclusie uit werkateliers was om te kijken naar innovatieve oplossingen.*
 - *Waarom geen combinatie van een damwand en ophoging van de dijk? Een damwand stelt de functie van de dijk buiten werking, dus als een verhoging echt nodig is kan dit ook gecombineerd worden?* Dhr. Hooiveld: Gegeven de veiligheidsopgave en de afweging van verschillende criteria is de buitenwaartse versterking de logische keuze.
 - *Is er geen oplossing mogelijk met een ontwerphorizon van bijvoorbeeld 25 jaar waarbij op dit moment minder verhoging nodig is?* De opdracht van de Alliantie is de dijk veilig te stellen voor de ontwerphorizon van 50 jaar.
 - *Belanghebbende stelt een vergadering met de Delta Commissaris voor.*

Dhr. Hooiveld geeft een toelichting op de twee realistische varianten die in het proces naar voren zijn gekomen. Ten tijde van de ateliers bracht de oude normering een fors binnenwaarts stabiliteitstekort aan het licht. Vanuit de nieuwe normering en de Dijken op veen methodiek heeft het hoogteteleem zich in de zomer van 2016 gemanifesteerd. Er is nu sprake van een flink stabiliteitstekort aan de buitenzijde van de dijk. We spreken nu over een kruinverhoging vanwege het hoogteteleem waar we mee te maken hebben. Het type damwand dat nodig zou zijn om zowel het hoogteteleem als het stabiliteitsprobleem op te lossen is een van de zwaarste die er verkrijgbaar is, en het hoogteteleem wordt er niet mee opgelost. De forse buitenwaartse asverschuiving waar eerst over gesproken werd in het VOPP had een ordegrootte van 25 – 30 meter. Na optimalisaties heeft de voorgestelde buitenwaartse versterking een asverschuiving met een ordegrootte van ongeveer 5 meter, de impact is daarmee veel kleiner geworden. Dit is te danken aan de Dijken op veen methodiek en verschillende optimalisaties die in het kader van de nieuwe normering zijn toegepast.

Dhr. Bovendeur geeft een toelichting op de vragen van de belanghebbenden: de nieuwe normering kunnen we niet veranderen, wettelijk niet, maar ook vanwege de doelstelling om de dijk voor 50 jaar te versterken moet het ontwerp aan de nieuwe normering voldoen. Tijdens de werkateliers was nog sprake van de oude normering die tot 31 december 2016 geldt. Er was wel bekend dat er een nieuwe normering zou komen en er liep een parallel spoor waarbij via consequentieanalyses werd gevolgd wat de nieuwe normering tot gevolg kon hebben. Door de nieuwe normering is er veel meer onderzoek verricht en weten we nog meer over hoe sterk de dijk echt is.

Mevr. Waterreus, Alliantiemanager, neemt het woord: het plotselinge verschil tussen de huidige situatie en de situatie tijdens de werkateliers is mede ontstaan door de nieuwe normering. Voorheen was binnenwaartse stabiliteit het grootste probleem en daar is in de ateliers over gesproken. Na de toetsing in 2006 is 8 jaar lang geprobeerd een oplossing te vinden voor dit vraagstuk. De nieuwe normering wordt 1 januari 2017 ingevoerd. Door de resultaten van Dijken op veen en het doorberekenen van de nieuwe normering komt het projectplan niet voor 2017 af en is de Alliantie dus wettelijk verplicht zich aan de nieuwe normering te houden. Ook is de doelstelling om de dijk voor 50 jaar te versterken en daarom moet ook bij de volgende toets rondes de dijk veilig zijn. De constructieve oplossing blijkt gegeven de huidige veiligheidstekorten niet een afdoende maatregel te zijn. Het eerste halfjaar van 2016 is besteed aan het valideren van de nieuwe rekenmodellen en zodra er informatie beschikbaar is brengen we die bij de belanghebbenden. Er is bij de nieuwe wet geen sprake van een overgangsregeling of overgangsrecht. De resultaten uit Dijken op veen zijn verwerkt in het huidige rekenmodel, daaruit blijkt dat locaties met hoofdzakelijk veen in de grond een minder grote versterking nodig hebben. Maar waar er klei lagen in de grond zitten komen de resultaten van Dijken op veen minder gunstig uit, daar zijn grotere versterkingen nodig. Uitdam is een parel en de Alliantie wil de impact zo laag mogelijk houden voor de omgeving. Er is vanuit de Alliantie geen bezwaar tegen een constructieve versterking mits dit de juiste oplossing is, maar dit blijkt niet zo te

zijn. In 2017 hadden de dijken alweer veilig moeten zijn, er is vier jaar uitstel verleend. Gezien de slappe ondergrond van de dijk en de lange doorlooptijd die nodig is voor de uitvoering moet er nu tempo gemaakt worden in de vorming van de plannen. Er is inderdaad jaren gesproken over mogelijke oplossingen. Dit moet nu naar een projectplan omgezet worden zodat we daadwerkelijk de dijken kunnen gaan versterken.

Belanghebbenden hebben het gevoel dat er een stap in het proces en de informatieverstrekking overgeslagen is. Zij willen meer argumentatie waarom de constructieve versterking geen oplossing is voor Uitdam. Inmiddels is tijdens een vervolgspraak op 14 september met de dorpsraad en stichting de Kwade Zwaan afgesproken om in oktober een volgend omgevingsatelier te organiseren. Het doel van dit atelier is samen verkennen of er een andere oplossing mogelijk is dan nu gepresenteerd.

4. Tafelgesprekken

Dhr. Luiten stelt voor om in kleinere groepen de tekeningen te bekijken en belanghebbenden de kans te geven vragen te stellen over de vier mogelijke varianten van een buitenwaartse versterking.

Vragen en opmerkingen tijdens de tafelgesprekken:

- *Waarom komt er een meter hoogte bij? Is het niet beter de dijk platter en breder te maken?*
Dhr. Bovendeur: na het ophalen van alle informatie uit onderzoek is de Alliantie naar elk stukje dijk specifiek gaan kijken, zoekend naar de beste oplossing. Hier liggen de vier varianten van het buitentalud voor een buitenwaartse versterking en de Alliantie hoort graag van de belanghebbenden waar de voorkeur naar uit zou gaan.
- *Belanghebbenden zijn het niet met elkaar eens. Een deel geeft aan liever een plattere, brede dijk te hebben terwijl anderen het water liever dichtbij houden.*
Dhr. Bovendeur heeft uitgelegd hoe hoogte en breedte zich tot elkaar verhouden. In principe leidt een lagere dijk tot een bredere dijk, en een smallere dijk tot een hogere dijk. De hoogte en breedte houdt ook weer verband met de materialisatie van de buitenberm. Hierover wil de Alliantie graag in gesprek met de belanghebbenden. *Een deel van de belanghebbenden is positief over de foto visualisatie op de tekening, anderen geven aan de foto's kaal te vinden, de kruin heel breed.*
Dhr. Bovendeur: alles wat op de dijk staat zoals steigers en hekken zullen ook weer teruggeplaatst worden. Het is alleen niet mogelijk om dit nu in de visualisaties weer te geven.
- *Is dit het definitieve besluit, wanneer wordt het definitieve besluit genomen?*
Dhr. Bovendeur: dit is niet het definitieve besluit, de Alliantie werkt van grof naar fijn en zoekt de principe oplossing die recht doet aan de verschillende belangen. De planning is deze maand de keus voor de principe oplossing definitief te maken.
- *Wat voor type steen zou er gebruikt worden?*
Dhr. Bovendeur: de vorm en afmetingen van de bekleding wordt later in het ontwerpproces definitief bepaald.
- *Kan de Alliantie garanderen dat er geen fietspad op de dijk komt?*
Dhr. Bovendeur: De Alliantie heeft geen intentie om in Uitdam een fietspad op de dijk te realiseren.
- *Hoe zouden de varianten eruit zien onder de oude normering?*
Daar kijkt de Alliantie niet naar, de focus ligt op het Projectplan dat aan de nieuwe normering moet voldoen. Van een ontwerp volgens de oude normering kan moeilijk worden aangetoond dat deze ook de komende 50 jaar blijft voldoen.
- *Belanghebbende: als de Alliantie deze varianten eerder had gepresenteerd was de situatie heel anders, de oplossing lijkt enorm mee te vallen. Het probleem is het proces, daar hadden wij meer in meegenomen willen worden.*
- *Als de beslissing een jaar geleden was genomen, wat had de Alliantie dan gedaan met de nieuwe normering?*
Bij een buitenwaartse versterking hadden de berekeningen opnieuw uitgevoerd moeten worden en zou de oplossing er waarschijnlijk nagenoeg hetzelfde uitzien. Bij een damwand hadden we waarschijnlijk te maken gehad met een hoogteprobleem.
- *Een brede basalt laag is niet gewenst, de dijk moet niet lijken op Hoorn.*

- *Zit er verschil in de hoogte van de dijk?* Ja, de verschillende profielen geven verschillende hoogten. Landschapsarchitecten adviseren ons bij het maken van de keuze waarbij zowel veiligheid als landschap een belangrijke rol speelt. De dijk is nu ook niet gelijk in hoogte. *Wordt de dijk wel net zo kronkelig?* Ja, we volgen de vorm van de huidige dijk.
- *Waarom zijn de getoonde varianten van de buitenwaartse versterking nu ineens wel lager?* Dat heeft te maken met de golfoploop op de dijk. Op het moment dat het talud flauwer gemaakt wordt komt de golf minder omhoog. We rekenen met golven van 1.1 meter hoogte. Ondanks dat golven van 1.1 meter hoogte niet veel voorkomen is dit wel de richtlijn voor de veiligheid.
- *Constructief is voor iedereen een hele belangrijke oplossing geweest, voor het hele dorp. En die is weggefallen. Wens in ateliers was om de constructieve versterking heel goed te onderzoeken en duidelijk te zijn waarom het wel of niet kan en wat de risico's zijn. Vermoeden leeft dat de afweging financieel is.* Mevr. Faber: dat is niet de doorslaggevende reden, maar het weegt, net als de andere criteria, wel mee. Bewoners beamen dat de transparantie over het proces dat we volgen heel belangrijk is.
- De Alliantie werkt toe naar een ontwerp dat zo dicht mogelijk in de buurt komt van de waarden.
- *Hoeveel groter wordt de afstand tot het water?* Ordegrootte ongeveer 6 -7 meter extra, vanaf de kruin tot aan de waterlijn.

Afsluiting

Inmiddels is tijdens een vervolgspraak op 14 september met de dorpsraad en stichting de Kwade Zwaan afgesproken om in oktober een volgend omgevingsatelier te organiseren. Het doel van dit atelier is samen verkennen of er een andere oplossing mogelijk is dan nu gepresenteerd.

De tekeningen en het verslag van de omgevingsbijeenkomst zullen circa 1 week na de bijeenkomst op www.markermeerdijken.nl geplaatst worden. Er wordt benadrukt dat men met vragen, suggesties of opmerkingen altijd contact mag opnemen via contact@markermeerdijken.nl. Dhr. Luiten bedankt de aanwezigen voor hun komst.